

1981

Бирги
чыл

НОЯБРЬ

МАССАЛЫЫН ЧЕДИП
АЛЫР ДЭЭШ

П. ТИХОНОВ.

Б. СЕДЕН-ХУУРАК.

Царыни
УВОНКАЗ

Б. БАГАЙ-ООЛ.

Завод 395 муш рублдың
түрүнчүсүн байгартып тур-
ган, төрөк кырында 260 муш
рублдың протуңкында сай-
тарган, планын 108 хуу кыл-
дыр күчүстөт. Ош-биле ба-
рааның продукция бүдүр-
гөсү планын 106,5 хуу күчүстөт-
көн 260 муш рублдың про-
дукциясын бүдүрөт. Ок-
чарыныкы тилкеси бол-
ган, Амылчынынан Вик-
Тактаман, Сергей Сарыта-
Кокчөк-оол Сотпа, Вик-
Оржан, Далеңда Гөрте-
лар база байырлалды
көрүстүгөсү утуш тур-
лар.

А. БЕГЗИН-ООЛ

Ленинчил комсомолдун төрүттүнгөн хувил болгаш Октябрьин социалисттик Улусту революциязынын 64 чыл оюнга уткуштур алдар болдурган социалисттик чарышка киришкен, биетин бригада энн көргүзүлери чедип ап, чыя планын хуусаа бетинде доозар деп шийгирткен.

Л. МИХЕЕВА,
дзаваныкчы.

[illegible][illegible]

чынын чар-
 түнүсөр. Апа-
 саары-биле
 үткөн жылдын
 негизден аш-
 тын тизекте,
 80 рубль-
 чымыр. Ий-
 черлер дээн
 ыг.
 Апа саалчы-
 нга организа-
 циялык чогу-
 луе чегреле-
 шчилөөтү сал-
 ыштар база

кыйын турар бис—деп,
 терина Ивановна халы-
 ды. — Ничазар, мылаан-
 ыңа херээ чүү деп?
 — Кыйын канчаар а-
 дап, нини херекке кал-
 салыштын кийин тур-
 тоаралың, ажалдын а-
 нып калдырыңа ол эрг-
 чугула болбай. Ам ол б-
 териян түстүзүп ап көр-
 нер. Баштай аң тергил-
 ден эгелээлинер.
 — Ол шындаа солун
 авес бе, мөөн!—дээн. Ека-
 на Ивановна саңчылар
 зымды төнтөк бөк берди

305 муң рубльдин ирилэй сайгарлар түрүктөрү кырында 340 муң рубльдин ирилэй сайгарлардын ай-паланын 108 хуу кыл-дусеткен. Оор-биле ба-дыр продукция бүдүр-гүсү 106,5 хуу мүсүткен. 1 муң рубльдин про-дукция бүдүрүс. Ок-тябрь айында чыгар-манын тизилеги (сүт, азычтылар) Дактама, Сергей Са-вельев, Кошкен-оол Сотпа, Ооржак, Надежда Го-лоубаева, олар база байырла-дыр кыргыздардын утун-дуулар.

А. БЕГЗИН

Ленинчил комсомолдун төрүттүнгөн хувил болгаш Октябрьин социалисттик Улусту революциязынын 64 чыл оюнга уткуштур алдар болдурган социалисттик чарышка киришкен, биетин бригада энн көргүзүлери чедип ап, чыя планын хуусаа бетинде доозар деп шийгирткен.

Л. МИХЕЕВА,
дзаваныкчы.

МЕРГЕЖИЛДИ ШИЛПАА

Чербинна школа-интернатында ол кезең хей ада-не болган өөреникчилер чыл-гана. Ияны-бүрү профессияга турсааткан кезең. Ону шко-лада биология башкызы Анна Васильевна Захарчук белет-кеп өрттүргөн.

Бир дугаарында аалчылар-дан школа-интернатын тур-густуунарынын мурунда-ла поварап өгөткөн, ам тапты-ла ол мергежилге 27 чыл азылдан туруп уулу повар Ольга Дмитриевна Березкина-ны сепеже чалаан. Азы-чөм улутуруну ажилдагыларын-иң төлөнгөчө турсааткан ир-ыны магнитофона ирла-дыпкан соонда. Ольга Дмитри-евна бодунун бодун мергежи-лини дугайында уругуларга бо-лун чугаалык төөгөн.

Дараазында башкы мерге-жилдин дугайында чугаа өгө-ткөн. Тасия Иванова Его-рова уулу өөреникчилерини шу-гунуга үзөн амыг чылдар амылган. Амыг үеде хунду-зүг даштыгында. Ичылза-да ол бодунун инак мергежи-лин ам-даа калган. Анык, башкыларга бодунун байлак дугаалык бол-ла даштыгы-на бере бээр. Тасия Иванова чугаа хей уругуларны школага кижиктенген өвөс. хары-да өсө кижиктен өскүс калган чаш төдүн бейиз кижик кыл-дар өстүрүп азыраш, өг-бү-дөйт бодунга чедирин каан буяныгы не. Оң азыраш каан тыва кызы Лада амыг үеде үн-уругу, өг-бүдөйт, эки чурт-тап турар.

Журналист бейиз өвөс, харысалталык болган мерге-жилди негээр ажилынын дугайында уругуларга бо-лудурун автору тапшыр-тырган. Бо талазы-биле уруг-лар хей айтыргалары салып, улут сотуругалык илерет-кенер.

Бодунун студент чылдары-нын дугайында, бодушту кал-чаар камнап, адыз ынак бо-лудунун дугайында, арга-арыкта хандыкшылынын кан-чаар төртүтүнүн тывалы-ганын, ону канчал чед-дин алганынын дуга-йында Чербинна инак ажил-агыг черинин инженер-техник Игорь Георгиевич Григорьев чугаалаан. Чери-на суурда 35 чыл азылдан ту-руп фельдшер-акушер Анна Васильевна Симакановна ду-гуйында чыгыс сестерин чүг-ле кезеңин башкарып турган Анна Захарчук өвөс, орта олу-рушканнардан дыка хей кижик чугаалааны уругуларга улут со-нутулгалды бодурун. Бодунун эми мыа олудуруп турар кижилерин азында бейиз өлгөн калкынын калкышкы-га улут дузаны чедирген, шко-ла бейиз чедире дуза катпаан дээр. Алындын бодуну Анна Васильевна ол кезең уругулар-га бодунун мергежилниги хундуктедирин дугайын үр-ле сотуругалык чугаалаан.

Профессия дугайында чугаа ол кезең кончут солун өрт-кен. Дипнакчылар аалчылар-дан аныз-бүрү айтыргалары салып, ханы харыларын алганар.

О. НАМЧЫЛАН.
Кызыл район.

Армян архитекторларның ажыдышкыны

Эрте-бурунгу Арташад — бо хунерде армян архео-логтарнын кылып турар өң-өс солун болган улут хем-зөндөй шипчилдердин чери болур. Арташадтын бистин арамсы-тың-да мурунда 11 чус тыла-да чалгыс ай Армян курне-ния баймыскалы кылдыр үдө-лөп тургускан болган VII чус чылга чедир турган. Ол дугайын чүгө армян ба-жындерде өвөс, хары ба-за Грециянын болган Римни-даа төгүтүдөринин сугагы-нда хей ажилдарында айткан турар. Ичылза-даа хоорай чогуу ала тургускан дыка үр-үчкүн иштинде билимдүүл-көтөн. Ичылза-даа болза бистин чус чылдын 20—30 чыл-дарда ол Хоорайа бүрөс-чиперинге турган деп бол-ла тыптып келген.

1967 чылдын төңүзүндө Покр Веди суурун кылдында суг дашкылар хоорайлар са-лыр онгарын казып турган үеинде чөп иштинден билин-тат даштар ушунгулаан. Ол даштарын тыптыгы архео-логтарнын Арташадтын дилер ажилдарын шапчыгыткан болган адияктын соонда таш кайгычтыгы түндөлдөргө чедирген.

Эрте-бурунгу хоорайнын ишпозон болган оң хавар-дарынын чамдыны камгалла-хавар-дарына калкалаан тос-конер кырынга тургустуу бол-ган камгалаларынын кү-чүтүг системаны бооп турган — деп, Армян ССР-ниң Эр-темир академиясынын Этно-графия болган археология институтун директору Ба-кен Аракелян чугаалаан. — Дөңсөө алаанда суг-биле дол-дупкан калбап ханы онгар-лар-дын чамдыны камгалла-хавар-дарына калкалаан тос-конер кырынга тургустуу бол-ган камгалаларынын кү-чүтүг системаны бооп турган — деп, Армян ССР-ниң Эр-темир академиясынын Этно-графия болган археология институтун директору Ба-кен Аракелян чугаалаан.

Георгий САРКИСЯН.
ПМА-нын корреспонденти.

ОТТУК-ДАШКА «ЧУГААЛАЖЫШКЫН»

Атамановканын кедээ Со-вет даргазын өлүргөн Танды сымын эдертеринде бүгү совет сурларын, оң чоок кавызында аалдарын чурт-талчыларында улут кичең-диринде болган. Дараазында хунун өртөнүндө Алексей Никитовичини көрүжү-деринде кыж ири-биле колдууда бүгү сур-лардан партизаннар чыг-лып келген, экинче ка-чыгалын илеретип, чарлары-биле чургалып дашкында улут тулчушкунга белеткен кирипкен. Суурун кылдыга-рынга хайгымчаларын тур-гускан, чурттакчы чоңа бар бооп-чөсөтүн дайынчы белен байдалга белеткен мастер-ская ажилдан өгөткөн.

Кеде Советтин секретари Григорий Барабанов биле пар-тизан Билчир болган онза бо-лушкунун дугайында Уени-скиже, Минусинске теле-граф-биле дындадыр баа ду-ген дуза дилерин биле Кымы-лан.

(Тончуу, Эгеэн № 258
«Шылда»).

ДЕЛЕГЕЙДЕ ЭН БЕДИК

Гимназияда Эверест деп-дир Чөр бодурунун эң бе-дик. Оң бодурунун башкы че-дир 8848 м. болган страто-сферада (ааларын бетики ка-лаа) амырдык түзүл-ал-кан турар. Азынчылар ону-ну дуулар поакс деп ада-ту-рун. Ол бодурунун шипык бажыны чугаа өң-өс диди-нир, өң-өс дуржулгалар чедир чылдар.

Бир-ле дууарында Эверест-тин бодурун 1953 чылда Чав Зеландия чуртуу алы-нист Э. Хиллари чедир дууар иштелгенде үк черин чурт-талкыны П. Тенцин-биле өң-өс-түрүп иштелген. Оң мурун-да Хилларинин иштелдери ады ууда чедирини чок бо-луш доогулаан, оң иштинде иди катан алыныштын амы-тыны кес кырынга артып тур-ган.

Ол бодурунун дугайында эң-зөй чажытарын, эден-ти чугааларын дындап болур. Чамдык алыныштер ол да-нын бодурун бажыны чоокшу-лаан турум, аалар бажыны-нын элзезгендигин, кижик-бодун тургустуу берсе-ден, хары-даа медерелер ба-кырап, кырынга үд-балай чү-бөдөр дымкалы турар алаар деп чугаалагыч туралар.

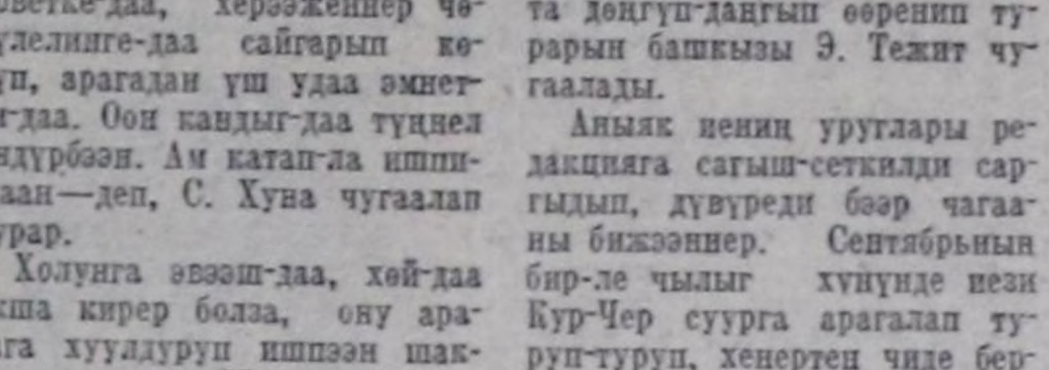
Чайыс үеде бейиз амыр үк-рин күзүннөри моңо дош-тар, улуз муруннар, хары-наа манат турар.

Бистин чуртууада ол өң-өс-түрүп чөк бодурун казырып салыры-биле «Гимназия ком-тедиз деп ада-турускай ко-миссия тургустуулаан. Ол эк-спедициянын начальниги-ге дуржулгалар алы-нист, профессор Е. Там-соңорган. Бо суннер-де «Гимназия ком-те-диз» бодурун 20 шымак совет алыныштер белетке-лери чуртуду эгелзек. Оларнын чүгө 10-ун шипык алыр. Олар баштай бодурун эгелзекчи өң-өс алыр. Олар баштай бодурун эгелзекчи өң-өс алыр. Олар баштай бодурун эгелзекчи өң-өс алыр.

«Алыныш спорту мен өң-өс диди-нир, өң-өс эрестилерин спорту деп са-наар мен. Ол хары-даа кижик-бодун чуртуктуу кезер бодурун философия дашкы тургалык спорту — деп, бистин ада-турускай чугаалагыч Нико-лай Титов чугаалаан.

Чоо кино

«ЛЕНИНГРАДЧЫЛАР—АЖЫ-ТӨЛДЕРИМ»

«Ленинградчылар — амы-төлдөрүм» деп «Узбекфильм» киностудияга тарттырып кылган чач кино республиканын кино-экраннына үкүп эгелзек.

Бир чагааның изи-биле

Ужурларын чогур чогур уезинде эскерип, сезик алынышын ол ийин тур-каш, Оттук-Дашке сөөртүп ал-ган чоруй барган. Партизан-нар штерин хостап алыр ар-гажок болган. Чүгө дээр-ге оларын тууду алган барган дугайында медээ орай дында-ган.

Бо болган бодурун дугай-ында медээни Уенискиже ды-напкан болган оң кээ дуза-ламыч көргүзери четтикпей манат турган.

Эдең болганда Ян Ичча-биле Буян-Бадир-биле чуга-алажышкын чурдарында таарымчалык болу-биле ук-уражыла кылып чөргө кончут эки өгүтүгү диди-нир. Ону иччаар кылганнар-даа. Ичылза-даа ук-уражыла кы-хуну-ңе сонгарлаан тур-ган.

ОЧМАС АЛДАР

Ужурларын чогур чогур уезинде эскерип, сезик алынышын ол ийин тур-каш, Оттук-Дашке сөөртүп ал-ган чоруй барган. Партизан-нар штерин хостап алыр ар-гажок болган. Чүгө дээр-ге оларын тууду алган барган дугайында медээ орай дында-ган.

Бо болган бодурун дугай-ында медээни Уенискиже ды-напкан болган оң кээ дуза-ламыч көргүзери четтикпей манат турган.

Эдең болганда Ян Ичча-биле Буян-Бадир-биле чуга-алажышкын чурдарында таарымчалык болу-биле ук-уражыла кылып чөргө кончут эки өгүтүгү диди-нир. Ону иччаар кылганнар-даа. Ичылза-даа ук-уражыла кы-хуну-ңе сонгарлаан тур-ган.

Төнмөс-батпас ийи хун ич-чаар өрткен...

Октябрь 30-де Атамановка-дан делегацияны, оң камга-лажышкын алыш-чөмө сөөрткөн беш терге чугаала-жышкын бодуру чөргө чоруй

алырын совет делегация бо-лаан.

Делегацияны камгалаар ше-риганы командири баштай Атамановкадан дөргөн хире партизаннары Оттук-Дашке чоруткан, оң аразында Бил-чир баштап тывалар база чо-раан, олар очулдурукчунун хулзөдгезин күөсөдир сору-ла-лыг барган.

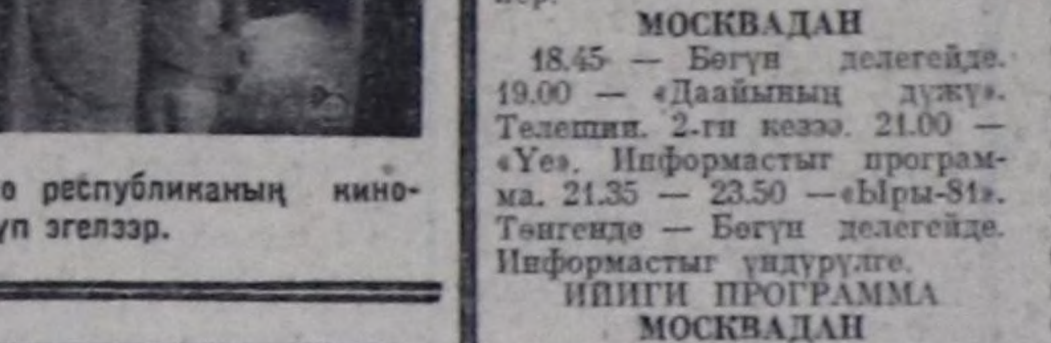
Сафьянов Оттук-Дашка чед-е берген, очулдурукчуларын-иң чыгыштыр ук-уражыла кы-кадыр-даа камгалал чокка, лагерьден кайы-даа таладан бир бырыстаа чөргө өртти-рин салаллаан.

Саналы хулзөп алган. Ян Иччаа биле Буян-Бадир-биле чуга-алажышкын чурдарында таарымчалык болу-биле ук-уражыла кылып чөргө кончут эки өгүтүгү диди-нир. Ону иччаар кылганнар-даа. Ичылза-даа ук-уражыла кы-хуну-ңе сонгарлаан тур-ган.

«Алыныш спорту мен өң-өс диди-нир, өң-өс эрестилерин спорту деп са-наар мен. Ол хары-даа кижик-бодун чуртуктуу кезер бодурун философия дашкы тургалык спорту — деп, бистин ада-турускай чугаалагыч Нико-лай Титов чугаалаан.

Чоо кино

«ЛЕНИНГРАДЧЫЛАР—АЖЫ-ТӨЛДЕРИМ»

«Ленинградчылар — амы-төлдөрүм» деп «Узбекфильм» киностудияга тарттырып кылган чач кино республиканын кино-экраннына үкүп эгелзек.

Бир чагааның изи-биле

Ужурларын чогур чогур уезинде эскерип, сезик алынышын ол ийин тур-каш, Оттук-Дашке сөөртүп ал-ган чоруй барган. Партизан-нар штерин хостап алыр ар-гажок болган. Чүгө дээр-ге оларын тууду алган барган дугайында медээ орай дында-ган.

Бо болган бодурун дугай-ында медээни Уенискиже ды-напкан болган оң кээ дуза-ламыч көргүзери четтикпей манат турган.

Эдең болганда Ян Ичча-биле Буян-Бадир-биле чуга-алажышкын чурдарында таарымчалык болу-биле ук-уражыла кылып чөргө кончут эки өгүтүгү диди-нир. Ону иччаар кылганнар-даа. Ичылза-даа ук-уражыла кы-хуну-ңе сонгарлаан тур-ган.

Төнмөс-батпас ийи хун ич-чаар өрткен...

Октябрь 30-де Атамановка-дан делегацияны, оң камга-лажышкын алыш-чөмө сөөрткөн беш терге чугаала-жышкын бодуру чөргө чоруй

алырын совет делегация бо-лаан.

Делегацияны камгалаар ше-риганы командири баштай Атамановкадан дөргөн хире партизаннары Оттук-Дашке чоруткан, оң аразында Бил-чир баштап тывалар база чо-раан, олар очулдурукчунун хулзөдгезин күөсөдир сору-ла-лыг барган.

ОЧМАС АЛДАР

Ужурларын чогур чогур уезинде эскерип, сезик алынышын ол ийин тур-каш, Оттук-Дашке сөөртүп ал-ган чоруй барган. Партизан-нар штерин хостап алыр ар-гажок болган. Чүгө дээр-ге оларын тууду алган барган дугайында медээ орай дында-ган.

Бо болган бодурун дугай-ында медээни Уенискиже ды-напкан болган оң кээ дуза-ламыч көргүзери четтикпей манат турган.

Эдең болганда Ян Ичча-биле Буян-Бадир-биле чуга-алажышкын чурдарында таарымчалык болу-биле ук-уражыла кылып чөргө кончут эки өгүтүгү диди-нир. Ону иччаар кылганнар-даа. Ичылза-даа ук-уражыла кы-хуну-ңе сонгарлаан тур-ган.

Төнмөс-батпас ийи хун ич-чаар өрткен...

Октябрь 30-де Атамановка-дан делегацияны, оң камга-лажышкын алыш-чөмө сөөрткөн беш терге чугаала-жышкын бодуру чөргө чоруй

алырын совет делегация бо-лаан.

Делегацияны камгалаар ше-риганы командири баштай Атамановкадан дөргөн хире партизаннары Оттук-Дашке чоруткан, оң аразында Бил-чир баштап тывалар база чо-раан, олар очулдурукчунун хулзөдгезин күөсөдир сору-ла-лыг барган.

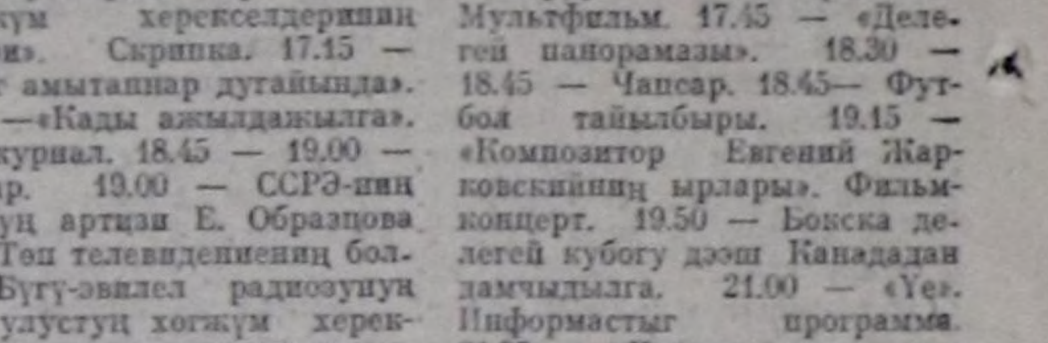
Сафьянов Оттук-Дашка чед-е берген, очулдурукчуларын-иң чыгыштыр ук-уражыла кы-кадыр-даа камгалал чокка, лагерьден кайы-даа таладан бир бырыстаа чөргө өртти-рин салаллаан.

Саналы хулзөп алган. Ян Иччаа биле Буян-Бадир-биле чуга-алажышкын чурдарында таарымчалык болу-биле ук-уражыла кылып чөргө кончут эки өгүтүгү диди-нир. Ону иччаар кылганнар-даа. Ичылза-даа ук-уражыла кы-хуну-ңе сонгарлаан тур-ган.

«Алыныш спорту мен өң-өс диди-нир, өң-өс эрестилерин спорту деп са-наар мен. Ол хары-даа кижик-бодун чуртуктуу кезер бодурун философия дашкы тургалык спорту — деп, бистин ада-турускай чугаалагыч Нико-лай Титов чугаалаан.

Чоо кино

«ЛЕНИНГРАДЧЫЛАР—АЖЫ-ТӨЛДЕРИМ»

«Ленинградчылар — амы-төлдөрүм» деп «Узбекфильм» киностудияга тарттырып кылган чач кино республиканын кино-экраннына үкүп эгелзек.

Бир чагааның изи-биле

Ужурларын чогур чогур уезинде эскерип, сезик алынышын ол ийин тур-каш, Оттук-Дашке сөөртүп ал-ган чоруй барган. Партизан-нар штерин хостап алыр ар-гажок болган. Чүгө дээр-ге оларын тууду алган барган дугайында медээ орай дында-ган.

Бо болган бодурун дугай-ында медээни Уенискиже ды-напкан болган оң кээ дуза-ламыч көргүзери четтикпей манат турган.

Эдең болганда Ян Ичча-биле Буян-Бадир-биле чуга-алажышкын чурдарында таарымчалык болу-биле ук-уражыла кылып чөргө кончут эки өгүтүгү диди-нир. Ону иччаар кылганнар-даа. Ичылза-даа ук-уражыла кы-хуну-ңе сонгарлаан тур-ган.

Төнмөс-батпас ийи хун ич-чаар өрткен...

Октябрь 30-де Атамановка-дан делегацияны, оң камга-лажышкын алыш-чөмө сөөрткөн беш терге чугаала-жышкын бодуру чөргө чоруй

алырын совет делегация бо-лаан.

Делегацияны камгалаар ше-риганы командири баштай Атамановкадан дөргөн хире партизаннары Оттук-Дашке чоруткан, оң аразында Бил-чир баштап тывалар база чо-раан, олар очулдурукчунун хулзөдгезин күөсөдир сору-ла-лыг барган.